

Садовенко С.М.,

доктор культурології, професор,

в.о. завідувача кафедри академічного
і естрадного вокалу та звукорежисури

Інституту сучасного мистецтва

Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв, заслужений діяч
мистецтв України, м. Київ, Україна

ПРОФЕСІЙНО-МИСТЕЦЬКІ ТА СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ У СФЕРІ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ ВІЙНИ: НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ КАФЕДРИ АКАДЕМІЧНОГО І ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ ТА ЗВУКОРЕЖИСУРИ НАКККіМ

Українська народна художня культура є одним із основних напрямів духовного збагачення народу. Багатовікова історія українського етносу з покоління в покоління передавала культурну спадщину, сприяючи тим самим культурному розвитку нашого народу. Культурологічні студії щодо теоретичних аспектів досліджування народної художньої культури сприяють утвердженню національної самоцінності, протегують усвідомлення українцями своєї ідентичності, демонструють всьому світові, особливо нині, в умовах війни, багату спадщину української культури, вражаючи культурним розмаїттям, яке є складовою і невід'ємною частиною загальнолюдського культурного процесу.

Вельми актуальними вбачаються дослідження в галузі прикладної культурології у сфері музичного мистецтва, адже розгляд професійно-мистецьких та соціально-культурних практик, накопичення і обмін творчим досвідом становить підґрунтя для визначення вектору культурного розвитку України, тих культурних трансформацій, що відбуваються нині, зокрема, в умовах війни.

Актуальність піднятої в статті теми зумовлює *мету дослідження* – розгляд професійно-мистецьких та соціально-культурних практик у сфері музичного мистецтва в умовах війни.

Дослідницькою базою слугуватиме діяльність кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури Інституту сучасного мистецтва Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, де автор має за честь бути виконувачем обов'язків завідувача кафедри.

Аналізуючи нині сучасний мистецький доробок, приходиться розуміння, що в умовах війни він значною мірою відображає душевний стан українського народу, переживання і водночас героїзм, самовіддане служіння ідеалам, демонструючи переконливу впевненість у неодмінну Перемогу над агресором.

Українські митці нині представляють культуру нашого народу в усьому світі. І світ з великим бажанням вивчає і виконує українські пісні, зокрема, народні. Адже українська народна художня культура – явище, що фіксує живу глибину народної пам'яті, а отже, є актуальним аксіологічним механізмом акультурації суб'єкта. Саме

через сприйняття, освоєння та відтворення артефактів народної культури відбувається культурна ідентифікація людини, відчуття нею повноти буття, освяченого творчістю предків, їх знаковим ставленням до навколишнього світу, релігійного та морального імперативу.

Буремне сьогодення воєнного часу формує у молодих людей третього тисячоліття національні світоглядні погляди і переконання, розкриваючи символічно-знаково-ціннісно-сміслову середовище культури (Lebenswelt) як історичне підґрунтя моделювання хронотопу ХХІ ст., залучаючи нове покоління українців до цінностей традиційної народної культури через систему освіти, культури, діяльність громадських рухів патріотичного спрямування.

Українська культура завжди була і залишається фольклоризованою і являє собою компендіум накопиченого поколіннями соціального досвіду. В сьогодення українці активно опановують народними звичаями, стають більш обізнаним в народних традиціях, звичаях, фольклорі, не стільки підтримуючи, як вивчаючи етнографічну культуру свого народу, відроджуючи давні обряди, впливаючи на культуру інших народів світу.

Нині українські народні традиції, народна художня культура, як будь-який продукт масової культури стають об'єктом використання, внаслідок чого відбувається трансформація характеру функціонування і регуляції на мікрорівні різних елементів культури, повсякденних культурних практик та формування нових традицій.

Українська пісня в історичний період повномасштабної російської навали 2022 року стає фактором всесвітнього зростання популярності, забезпечення високоякісного співробітництва та підняття статусу конкурентоспроможності і пізнаваності нашої країни. Таким прикладом слугує патріотичний марш Січових стрільців «Ой, у лузі червона калина» (слова Степана Чарнецького та Григорія Труха, музика С. Чарнецького). «Зберігши через понад сто років просякнуті ідейними цінностями світоглядні особливості, у сьогодення наповнює духом нескореності й любові до України все прогресивне людство. Заспівана фронтменом українського хіп-хоп гурту «Бумбокс» Андрієм Хливнюком на Михайлівській площі 26 лютого 2022 року, у день, коли він вступив до лав територіальної оборони ЗСУ, пісня-гімн набула широкого розголосу і була підхоплена в Україні й світі. Вже 7 квітня Легендарний Pink Floyd записав пісню «Hey, Hey, Rise Up», використавши для треку вокал А. Хливнюка» [1].

24 травня 2022 року пісня-гімн Січових стрільців «Ой, у лузі червона калина» звучала хором багатоголоссям в Естонії на благодійному концерті, що відбувся, на стадіоні у виконанні хору чисельністю у понад тисячу співаків.

Сьогодні навіть маленькі діти знають цю пісню, яка звучить переможним поступом у всіх куточках України, поширюючись світом.

Професорсько-викладацький склад кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури Інституту сучасного мистецтва Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, обираючи навчальний репертуар здобувачам, дотримується необхідних програмних вимог, діючи в контексті єдності мистецьких

традицій та інновацій. До репертуару додаються новітні пісні сучасних композиторів (О. Бурміцького, Л. Горової, О. Лукашової, Н. Овсяннікової, С. Садовенко, А. Фоміна та ін.), народжені у сьогоднішній день.

Викладачі, маючи змогу демонструвати свою творчість і творчість колег за кордоном, використовують ці можливості. Так, Наталія Овсяннікова, заслужена діячка мистецтв України, доцент кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури Інституту сучасного мистецтва НАКККІМ, представляла 21.05.2022 року Академію в рамках Фестивалю культур Східної Європи в місті Зальцбург (Австрія). В замку HELLBRUNN, разом з нею виступили вихованки Академії – Амадея Едельвейс (Amadeia Edelweiss) та здобувачка 3 курсу – Єлизавета Смагіна.

7 вересня 2022 року у місті Зальцбурзі Наталія Овсяннікова виступила на підтримку України, взявши участь у сольному концерті популярного композитора-піаніста Євгена Хмари.

Наведемо приклади деяких професійно-мистецьких й соціально-культурних практик, проведених кафедрою кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури Інституту сучасного мистецтва НАКККІМ тільки за перше півріччя 2022-2023 навчального року.

22-23 вересня 2022 року у Національному заповіднику «Києво-Печерська лавра» відбувся фортепіанний виступ Попович Марії, провідного концертмейстера та старшого викладача кафедри, на відкритті VII міжнародної науково-практичної конференції «Музеї та реставрація у контексті збереження культурної спадщини: актуальні виклики сучасності».

27 вересня 2022 р., в рамках фестивалю у концертному залі Національної спілки композиторів відбувся концерт «Фортепіанні речиталі», в якому узяв участь з концертними виступами Андрій Фомін, композитор, провідний концертмейстер і старший викладач кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури.

30 вересня 2022 року, у Великій залі імені Василя Сліпака Національної музичної академії України імені Петра Чайковського, відбулася світова прем'єра твору «Елегія» (Світлої Пам'яті Мирослава Скорика) композитора, заслуженого діяча мистецтв України, кандидата мистецтвознавства, професора кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури Віктора Степурка.

Того ж дня, 30 вересня, в Державному музеї книги і друкарства України (вул. Лаврська, 9), відбулася творча зустріч з американським піаністом Брейдоном Древліу, за участю викладачів і здобувачів кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури Інституту сучасного мистецтва НАКККІМ. Доцент кафедри В.І. Мусієнко та здобувачка другого курсу бакалаврату її класу Єлизавета Жовнер, виступили у вокальній частині концерту. У фортепіанній частині творчої зустрічі крім сольних номерів прозвучали ансамблі для фортепіано у чотири руки у виконанні Брейдона Древліу та провідного концертмейстера, старшого викладача кафедри Марії Попович.

2 жовтня 2022 р. у місті Буча відбувся святковий концерт для воїнів-захисників Територіальної оборони України. На заході виступили народний артист України, професор кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури, кандидат

мистецтвознавства Іво Бобул та заслужена артистка України, доцент кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури Христина Охїтва.

8 листопада 2022 року в Державному музеї книги і друкарства України відбувся концерт/творчий проєкт «Сила кохання в оперному мистецтві» Данила Котка, випускника магістратури кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури, клас професора, народного артиста України Фемій Мансуровича Мустафаєва. У проєкті взяли участь здобувачі його класу Катерина Червенко, Михайло Кригін, Богдан Дишлюк, Едуард Котляров. Творчий проєкт був побудований на аріях, дуетах, тріо, квартетах композиторів Джузеппе Верді, Жоржа Бізе, Джакомо Пучіні, Гаetano Доніцетті, Крістофа Вілібальда Глюка, Франца Шуберта, Анатолія Кос-Анатольського, Семена Гулака-Артемівського та інших композиторів, у творчості яких провідною лінією проходила тема кохання, яка так необхідна у сьогодення.

20 листопада 2022 року в концертній залі НАКККіМ (вул. Лаврська, 9, корпус 7, 2 поверх), відбувся вокальний творчий проєкт «Бессарабський колорит. Вічні болгарські пісні» магістрантки кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури ІСМ НАКККіМ Юлії Живодер. Ведучими виступили Надія Шевченко та Олексій Пономарьов, здобувачі кафедри режисури та акторської майстерності імені народної артистки України Лариси Хоролець. Запрошені гості концерту: Охїтва Христина, Косова Ольга, Коток Данило, Struyko music.

23 листопада 2022 року в залі Державного музею книги та друкарства України відбувся концерт вокальної музики викладачів кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури ІСМ НАКККіМ – професора, народного артиста України Михайла Тищенка і заслуженого працівника культури України, доцента, кандидата педагогічних наук Валентини Мусієнко. В концерті узяли участь здобувачки НАКККіМ Марія Макота і Єлизавета Жовнер (клас Валентини Мусієнко).

З 2 по 4 грудня відбувся дистанційний семінар-практикум для викладачів сольного співу шкіл естетичного виховання, керівників вокальних ансамблів та хорових колективів «Сучасний український репертуар для солістів та вокальних колективів», організований міжнародним культурно-мистецьким освітнім проєктом СОТ (Спілкування. Освіта. Творчість). Кафедру академічного і естрадного вокалу та звукорежисури представили Іво Васильович Бобул (народний артист України, професор, кандидат мистецтвознавства) з темою «Сучасний вокальний репертуар. Методичні поради» та Фемій Мансурович Мустафаєв (народний артист України, професор), який провів відкритий майстер-клас з сольного співу. Модератором та співорганізатором проєкту виступила С. Садовенко.

15-16 грудня 2022 р. відбулася XII Міжнародна науково-практична конференція «Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі XXI століття: партнерство, моделі, напрями, стратегії», зорганізована і проведена кафедрою академічного і естрадного вокалу та звукорежисури Інституту сучасного мистецтва Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 15 грудня 2022 року, у перший день роботи конференції «Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі XXI століття: партнерство, моделі, напрями, стратегії», що традиційно

дванадцятий рік поспіль пройшла в читальній залі Національної історичної бібліотеки у змішаному форматі, узяли участь продюсери, науковці, теоретики, практики, митці, актори, співаки, музиканти, концертмейстери, управлінці. Широке представництво учасників конференції з різних країн світу (8 країн – Польща, Німеччина, Великобританія, Америка, Італія, Франція, Швейцарія, Україна), цікаві змістовні, актуальні доповіді учасників презентували привабливий досвід, матеріали, натхнення, поштовх до нових пошуків, досліджень і руху вперед у спільності, єдності, партнерстві, дружбі і взаєморозумінні. Було зроблено черговий впевнений історичний крок у наше спільне майбутнє. Продовжилося спілкування за Круглим столом 16 грудня 2022 року. Попри прильоти, повну відсутність світла, води, опалення, Круглий стіл відбувся в межах XII Міжнародної науково-практичної конференції «Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі XXI століття: партнерство, моделі, напрями, стратегії». Цікаві ідеї, пов'язані з реальним партнерством, напрацювання рекомендацій конференції, в яких відображено моделі, напрями і стратегії подальшого нашого руху в продюсерській діяльності, зокрема в умовах війни, в яких ми, українці, наразі перебуваємо, підведення підсумків роботи і закриття конференції.

Сучасні професійно-мистецькі й соціально-культурні практики в умовах війни, відображаючи буремність сьогодення, продовжують свій творчий поступ, об'єднуючи студентство і викладачів єдиними цілями, головною з яких є розвиток особистості, збереження самобутності української культури і мистецтва і спільний впевнений рух до перемоги.

Використані джерела

1. Садовенко С. М. Українське народне хорове мистецтво як динамічний соціокультурний феномен: культурологічні аспекти концептуалізації. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2022. № 2. С. 40–47.